

A KÖZÖS HALÁSZATI POLITIKA: KEZDET ÉS FEJLEMÉNYEK

A közös halászati politikát (KHP) először a Római Szerződésben fogalmazták meg. Kezdetben a közös agrárpolitikához kapcsolódott, de idővel fokozatosan függetlenebbé vált. A 2002-ben felülvizsgált KHP elsődleges célja, hogy biztosítsa a fenntartható halászatot, valamint hogy jövedelmet és megbízható munkát biztosítson a halászoknak. A Lisszaboni Szerződés több módosítást tartalmaz a halászati politikára vonatkozóan. 2013-ban a Tanács és a Parlament megállapodott egy új közös halászati politikáról, a halászati és az akvakultúrával kapcsolatos tevékenységek hosszú távú környezetvédelmi, gazdasági és társadalmi fenntarthatósága érdekében.

JOGALAP

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 38–43. cikke.

Az EUMSZ bevezetett néhány újítást a Parlamentnek a KHP-t érintő jogszabályok kidolgozásában való részvételét illetően. A legfontosabb változás, hogy a KHP célkitűzéseinek megvalósításához szükséges jogszabályokat jelenleg – a korábban együttdöntési eljárás néven ismert – rendes jogalkotási eljáráson keresztül fogadják el. Ilyen jogszabályokat azonban csak a Tanács fogadhat el, a Bizottság javaslata alapján.

A nemzetközi halászati megállapodások ratifikálása tekintetében a Lisszaboni Szerződés előírja, hogy a nemzetközi halászati megállapodásokat a Tanácsnak kell ratifikálnia a Parlament hozzájárulását követően.

CÉLKITŰZÉSEK

A halászat természetes, megújuló, ingó és közös vagyon, amely közös örökségünk részét képezi. A halászatot közös politika irányítja, uniós szinten meghozott közös szabályok vonatkoznak rá, amelyeket minden tagállamban alkalmaznak. A KHP eredeti célkitűzései a következők voltak: a halállomány megőrzése, a tengeri környezet védelme, az európai flotta gazdasági életképességének biztosítása és a fogyasztók minőségi élelmiszerral való ellátása. A 2002. évi reform e célkitűzéseket az élő vízi erőforrások környezeti, gazdasági és társadalmi szempontból való fenntartható és kiegyensúlyozott használatával egészítette ki. A reform azt is meghatározta, hogy a fenntarthatóságnak megbízható tudományos véleményen és az elővigyázatosság elvén kell alapulnia.

EREDMÉNYEK

A. Háttér

A közös halászati politika eredetileg a közös agrárpolitika részét képezte, de 1970-től kezdve – amikor a tagállamok elfogadták a kizárólagos gazdasági övezeteket (EEZ), és fokozatosan csatlakoztak a jelentős halászati flottával rendelkező új tagállamok – a Közösség fejlődésének eredményeképpen egyre nagyobb önállóságra tett szert. Ez ahhoz vezetett, hogy a Közösségnek olyan egyedi halászati problémákat kellett kezelnie, mint a közös erőforrásokhoz való hozzáférés, az állományok megőrzése, a halászati flottákra vonatkozó strukturális intézkedések, valamint a nemzetközi halászati kapcsolatok.

1. Kezdetek

A Tanács csak 1970-ben fogadott el először jogszabályt a halászati termékek piaca közös szervezésének létrehozásáról, és ekkor léptették életbe a halászatra vonatkozó közösségi strukturális politikát.

2. Korai fejlemények

A halászat meghatározó szerepet játszott az Egyesült Királyság, Írország és Dánia EGK-hoz való, 1972. évi csatlakozásához vezető tárgyalásokban. Ez a tengerhez való hozzáférés szabadságára vonatkozó, alapvető elvtől való eltávolodást eredményezte: a meghatározás szerint a parttól 12 tengeri mérföldig terjedő, a felségvizeken kizárólagos part menti halászatra vonatkozó nemzeti jogokat kiterjesztették a kizárólagos gazdasági övezetekre, a parttól legfeljebb 200 tengeri mérföldig. A tagállamok megállapodtak arról, hogy halászati erőforrásaik kezelését az Európai Közösség kezébe adják.

3. A KHP rendeletei és reformjai

a. Az 1983. évi rendelet

Több éves tárgyalást követően a Tanács 1983-ban elfogadta a KHP új generációjának létrehozásáról szóló 170/83/EGK rendeletet, amely kötelezettségvállalást tartalmazott a kizárólagos gazdasági övezetek vonatkozásában, kialakította a viszonylagos stabilitás fogalmát, és a teljes kifogható mennyiségen (TAC) és kvótákon alapuló, megőrző gazdálkodási intézkedéseket írt elő. 1983 óta a KHP-nak is alkalmazkodnia kellett Grönland Közösségből való kilépéséhez 1985-ben, Spanyolország és Portugália 1986-os csatlakozásához, és Németország 1990-ben lezajlott újraegyesítéséhez. Ez a három esemény befolyásolta a közösségi flotta méretét, összetételét és fogáspotenciálját.

b. Az 1992. évi rendelet

1992-ben a halászati politikára irányadó, a 2002-ig tartó időszakra szóló rendelkezéseket tartalmazó 3760/92/EGK rendelet a flottakapacitás és a fogáspotenciál közötti jelentős egyensúlyhiány orvoslására törekedett. A rendeletben javasolt megoldás a közösségi flotta méretének csökkentésére és a társadalmi következmények strukturális intézkedések révén történő enyhítésére irányult. A rendelkezésre álló erőforrások és a halászati tevékenységek közötti egyensúly

helyreállítása és fenntartása céljából a rendelet bevezette a „halászati erő kifejtés” fogalmát. A rendelet az erőforrásokhoz való hozzáférést hatékony engedélyezési rendszeren keresztül biztosította.

c. A 2002. évi reform

A 3760/92/EGK rendeletben bevezetett intézkedések nem voltak kellően hatékonyak ahhoz, hogy megállítsák a túlhalászatot, és számos halállomány kimerülése még gyorsabban folytatódott. A kritikus helyzet egy három rendeletből álló reformot eredményezett, amelyeket a Tanács 2002 decemberében fogadott el, és amelyek 2003. január 1-jén léptek hatályba:

- a halászati erőforrások közös halászati politika alapján történő védelméről és fenntartható kiaknázásáról (és a 3760/92/EGK, valamint a 101/76/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről) szóló 2371/2002/EK keretrendelet;
- a halászati ágazatnak nyújtott közösségi strukturális támogatásra vonatkozó részletes szabályok és rendelkezések megállapításáról (és a 2792/1999/EK rendelet módosításáról) szóló 2369/2002/EK rendelet;
- a halászhajók selejtezésére vonatkozó közösségi sürgősségi intézkedés megállapításáról szóló 2370/2002/EK rendelet.

A 2002. évi reform elsődleges célkitűzése a halászati iparág fenntartható jövőjének biztosítása azáltal, hogy stabil jövedelmet és munkát garantál a halászoknak, és ellátja a fogyasztókat, miközben megőrzi a tengeri ökoszisztémák törekeny egyensúlyát. A reform bevezette a halászati irányítás hosszú távú megközelítését, többek között olyan sürgősségi intézkedéseket, amelyek a biztonságos biológiai határértékeken kívüli állományok tekintetében az állományok helyreállítására vonatkozó többéves terveket, más állományok tekintetében pedig többéves gazdálkodási terveket foglalnak magukba.

A hatékonyabb, átláthatóbb és tisztességesebb ellenőrzések biztosítása érdekében vigói (Spanyolország) székhellyel létrehozták az Európai Halászati Ellenőrző Hivatalt (EFCA).

A 2002. évi reform a halászoknak nagyobb beleszólást biztosított az őket érintő döntésekbe azáltal, hogy létrehozta a regionális tanácsadó testületeket, amelyeknek tagjai a halászok, tudományos szakértők, a halászathoz és akvakultúrához kapcsolódó egyéb ágazatok képviselői, regionális és nemzeti hatóságok, környezetvédelmi csoportok és fogyasztók.

A KÖZÖS HALÁSZATI POLITIKA 2013. ÉVI REFORMJA

A 2002. évi reform rövidtávon nem felelt meg az elvárásoknak, mivel egyes állományok romlása tovább fokozódott. Ez a reform ugyanakkor felhívta a figyelmet néhány, eddig észrevétlen problémára, például a visszadobott halakra.

2009-ben a Bizottság nyilvános konzultációt indított a közös halászati politika reformjáról azon elvek bevonásának céljával, amelyeknek a 21. században az uniós halászatot kell irányítaniuk. A Tanácsban és – most először – a Parlamentben tartott

hosszú vitát követően, 2013. május 1-jén kötötték meg az új halászati rendszerről szóló megállapodást, amely a következő három fő pilléren alapul:

- az új közös halászati politikán (az 1380/2013/EU rendelet);
- a halászati és akvakultúra-termékek piacának közös szervezésén (az 1379/2013/EU rendelet);
- az új Európai Tengerügyi és Halászati Alapon (ETHA) (az 508/2014/EU rendelet).

Az új KHP célja annak biztosítása, hogy a halászati és akvakultúra-ágazat környezeti szempontból hosszú távon fenntartható legyen, valamint irányításuk a gazdasági, társadalmi és foglalkoztatási előnyök megvalósítására vonatkozó célkitűzésekkel összhangban történjen. Közülük az alábbiak a legfontosabbak:

- többéves ökoszisztéma-alapú irányítás a korábbi reform által a többéves terveknek biztosított szerep megerősítése céljából, valamint fokozottabban ökoszisztéma-alapú megközelítés, több fajra irányuló és halászati tervekkel, az európai földrajzi területek regionális keretében;
- maximális fenntartható hozam (MFH): figyelembe véve az olyan nemzetközi kötelezettségvállalásokat, mint a fenntartható fejlődésről szóló, 2002-es johannesburgi csúcstalálkozó, az új KHP a maximális fenntartható hozamot határozza meg fő célként az összes halászat számára. Lehetőség szerint 2015-ig, de legkésőbb 2020-ig a halászati mortalitás FMSY értékben (egy adott állománynak a maximális fenntartható hozamot produkáló fogási szintje) lesz meghatározva;
- a visszadobás tilalma: az új reform megszünteti az egyik legelfogadhatatlanabb, az uniós halászatokban általános gyakorlatot. A szabályozott fajok visszadobását fokozatosan meg kell szüntetni, és ezzel együtt támogató intézkedéseket kell bevezetni a tilalom végrehajtása érdekében. 2019-re valamennyi uniós halászat végrehajtja a visszadobásra vonatkozó új politikát;
- a flottakapacitás tekintetében az új KHP kötelezi a tagállamokat, hogy flottakapacitásaikat nemzeti tervek révén hozzák egyensúlyba a halászati lehetőségeikkel. A kisüzemi halászatoknak különleges szerepet kell játszaniuk az új KHP-ban. A hagyományos flottákra vonatkozó 12 tengeri mérföldes tilalmi övezetet 2022-ig ki kell terjeszteni;
- az uniós halászati flották harmadik országok vizein vagy nemzetközi vizeken végzett tevékenységeire vonatkozó szabályokat az EU külkapcsolatainak összefüggésében kell meghatározni, biztosítva, hogy összhangban legyenek az uniós politika elveivel. Az ilyen vizeken való halászat a fenntartható halászati partnerségi megállapodásokhoz és az EU regionális halászati gazdálkodási szervezetekben való részvételéhez kapcsolódik;
- fenntartható akvakultúra, növekvő hozamok az uniós halpiac ellátására, valamint a növekedés fokozása a part menti és vidéki területeken, nemzeti terveken keresztül;
- olyan új kötelezettségek, amelyek szerint a tagállamoknak meg kell erősíteniük a tudomány szerepét azáltal, hogy növelik az állományokkal, flottákkal és a halászati

tevékenységek hatásával kapcsolatos adatok gyűjtését és az információk megosztását;

- decentralizált kormányzás megvalósítása azáltal, hogy közelebb hozza a halászati területekhez a döntéshozatali folyamatot: az uniós jogalkotók meghatározzák az általános keretet, miközben a tagállamok alakítják ki a végrehajtási intézkedéseket, és egymással regionális szinten együttműködnek;
- a 850/98/EK tanácsi rendeletben foglalt meglévő műszaki intézkedések összetett és heterogén rendelkezési rendszert alkotnak, amelyet jelenleg felülvizsgálnak, hogy az új KHP számára új technikai intézkedéseket biztosítsanak.

A halászati és akvakultúra-termékek piacának közös szervezése a reformcsomag része.

Az új Európai Tengerügyi és Halászati Alap (ETHA) pénzügyi eszközként fogja segíteni a KHP végrehajtását, valamint a halászati és akvakultúra-termékek piacának közös szervezését.

AZ EURÓPAI PARLAMENT SZEREPE

A. Hatáskör

- halászati jogalkotás: a Lisszaboni Szerződés rendelkezik az együttdöntésről (rendes jogalkotási eljárás);
- az EU nemzetközi halászati egyezményekhez való csatlakozása és megállapodások kötése harmadik országokkal (együttdöntés a Tanáccsal).

B. Feladat

A Lisszaboni Szerződés nagyobb jogalkotási hatáskörrel ruházta fel az Európai Parlamentet, és ezzel lehetővé tette, hogy a Parlament elősegítse a közös halászati politika alakítását, és ellenőrizhesse az uniós halászati és akvakultúra-ágazatok tevékenységére vonatkozó szabályokat.

A Parlament számos állásfoglalást fogadott el a KHP reformjának szükségességéről, nevezetesen:

- 2016. április 12-i állásfoglalása az innovációról és a kisüzemi part menti halászat diverzifikálásáról a halászatból élő területeken^[1]. Azt tanácsolja a Bizottságnak, hogy tekintse mindennél előbbre valónak az EU-n belüli kisüzemi part menti halászat társadalmi-gazdasági jelentőségét.
- 2017. április 27-i állásfoglalás a halászflokkoknak az Unió legkülső régióiban való igazgatásáról^[2]: a szöveg rendelkezéseket tartalmaz a legkülső régiók sajátosságaival és földrajzi helyzetével kapcsolatban, illetve a szerződés 349. cikkében és a KHP-ban foglalt, a rendeleteket, alapokat és programokat érintő lehetőségek jobb kihasználására a legkülső régiókban tapasztalt egyedi nehézségek kezelése érdekében.

[1]HL C 58., 2018.2.15., 82. o.

[2]HL C 298., 2018.8.23., 92. o.

- 2017. július 4-i állásfoglalás a halászattal kapcsolatos turizmusnak a halászat diverzifikálásában betöltött szerepéről^[3]: a szöveg a biológiai sokféleséggel kapcsolatos 2020-ig szóló uniós stratégia 4. célját tükrözi, célja a halászat fenntarthatóbbá, illetve a tengerek egészségesebbé tétele, előmozdítva az ágazat alternatív tevékenységekben, pl. ökoturizmusban való részvételét.
- 2017. október 24-i állásfoglalás: „Közös halászati politika: a kirakodási kötelezettség végrehajtása”^[4]. Ez az állásfoglalás az 1380/2013/EU rendelet módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatához kapcsolódik; a Parlament felkéri a Bizottságot, hogy utalja vissza az ügyet, ha javaslata helyébe másik szöveget szándékozik léptetni, azt lényegesen módosítja vagy lényegesen módosítani kívánja.
- 2018. június 12-i állásfoglalás a horgászat és a rekreációs halászat jelenlegi helyzetéről az Európai Unióban^[5]: a szöveg hangsúlyozza annak szükségességét, hogy rendszeresen összegyűjtsék a rekreációs halászatra vonatkozó szükséges adatokat, és hangsúlyozza az ilyen adatok megosztásának kiemelt és döntő fontosságát.

Carmen-Paz Martí
05/2019

[3]HL C 334., 2018.9.19., 20. o.

[4]HL C 346., 2018.9.27., 363. o.

[5]Elfogadott szövegek, [P8_TA\(2018\)0243](#).

